

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

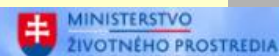
Mgr. Branislav Chvíla, PhD.

27.02.2020

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

SLOVENSKÝ HYDROMETEOROLOGICKÝ ÚSTAV

Aktuálny stav počasia - 21.02.2020 - 14:00 SEČ

O SHMÚ

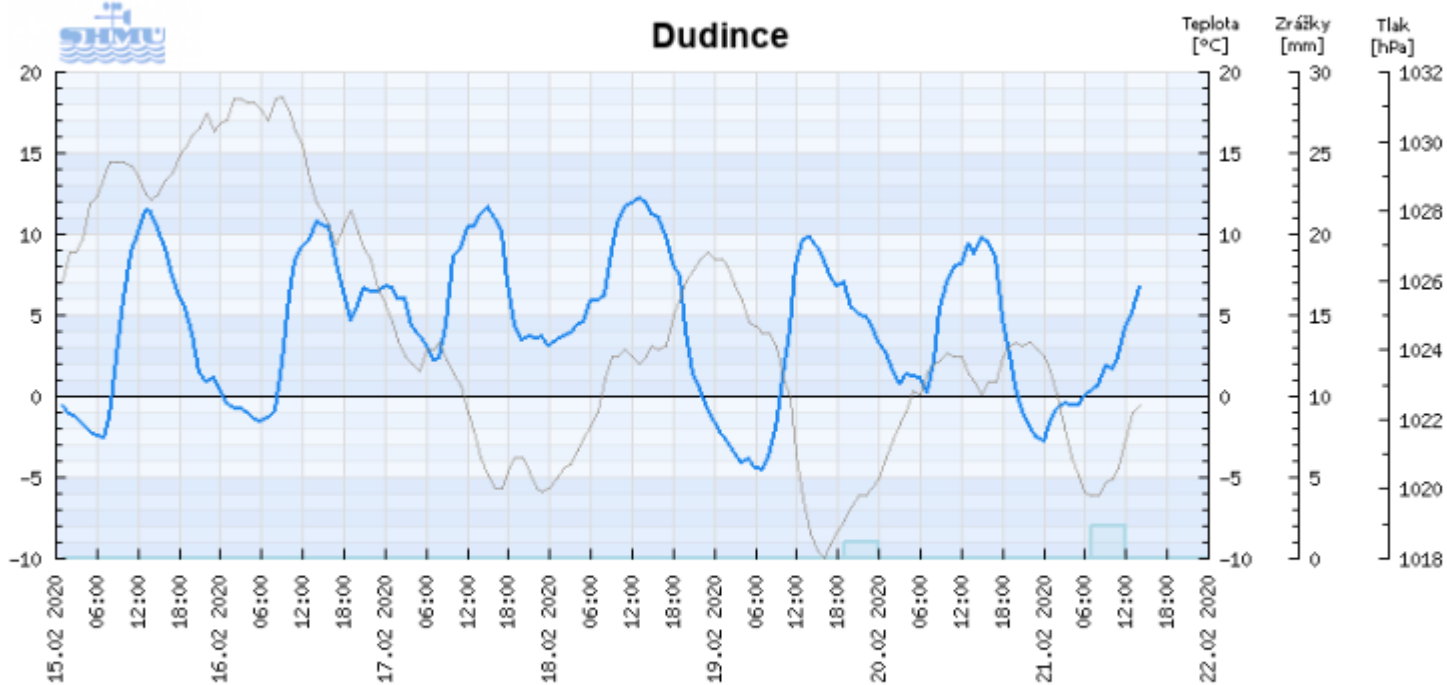
Produkty SHMÚ

Vietor

Aktuálne počasia - história

Tabuľka

[návrat späť](#)

■ Zrážky za 6 hodín [mm]
 — Atmosférický tlak redukovaný na strednú hladinu mora [hPa]
 — Nameraná teplota [°C]

Vytvorené 21.02.2020 14:34 SEČ

Liesek	0.5 °C	SZ	7 m/s	Zamračené	Sneženie	
Liptovská Osada	1.6 °C	JZ	6 m/s			

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

obsah prednášky

- Komponenty štátnej meteorologickej siete
- Základné požiadavky pre meranie na meteorologickej stanici
- WMO klasifikácia meteorologických staníc
- Ako to na SHMÚ funguje – kde, čo, čím a kedy sa meria/pozoruje?
- Aká je spoľahlivosť a presnosť našich meraní?
- Nástroje, ktoré nám pomáhajú pri správe monitorovacích sietí

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

obsah prednášky

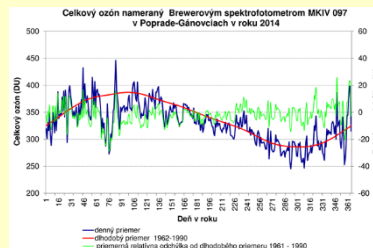

- **Komponenty štátnej meteorologickej siete**
- Základné požiadavky pre meranie na meteorologickej stanici
- WMO klasifikácia meteorologických staníc
- Ako to na SHMÚ funguje – kde, čo, čím a kedy sa meria/pozoruje?
- Aká je spoľahlivosť a presnosť našich meraní?
- Nástroje, ktoré nám pomáhajú pri správe monitorovacích sietí

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

legislatívny rámec

- Štátna meteorologická sieť – Tretia časť Zákona NR SR č. 201/2009 Z.z. o štátnej hydrologickej službe a štátnej meteorologickej službe
  - § 7 (3) Údaje získané zo štátnej hydrologickej siete a štátnej meteorologickej siete sú referenčné údaje na území Slovenskej republiky v oblasti vôd, ovzdušia a ďalších zložiek klimatického systému pre výkon právomocí orgánov štátnej správy a orgánov verejnej správy, súdy a Národnú radu Slovenskej republiky.
  - § 8 (2) Účelom štátnej meteorologickej siete je systematicky monitorovať v pozorovacích staniciach a pozorovacích objektoch stanovených podľa § 9 ods. 4 kvantitatívne a kvalitatívne parametre klimatického systému na území Slovenskej republiky s cieľom zabezpečiť činnosti uvedené v § 5 a 6.

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

legislatívny rámec

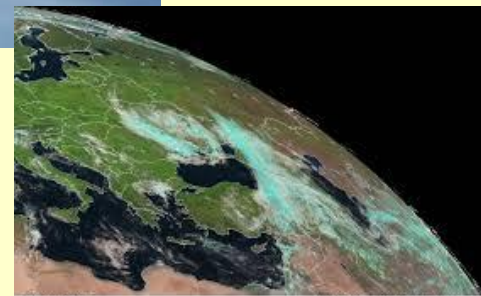
§ 9 (4) Štátna meteorologická sieť pozostáva z nasledujúcich pozorovacích objektov:

- a) meteorologických, klimatologických a zrážkomerných staníc,
- b) systémov diaľkovej detekcie parametrov klimatického systému,
- c) staníc na meranie slnečnej a prírodnej radiácie,
- d) staníc na meranie dávkového príkonu gama žiarenia,
- e) fenologických staníc.

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

- ✓ sieť pozemných synoptických staníc
- ✓ sieť pozemných klimatologických staníc
- ✓ sieť pozemných zrážkomerných staníc
- ✓ sieť meteorologických radarov
- ✓ príjem meteorologických družíc
- ✓ sieť radiačných meraní a merania celkového ozónu
- ✓ sieť staníc pre meranie pôdných teplôt a vlhkostí
- ✓ sieť fenologických staníc
- ✓ merania v prízemnej vrstve atmosféry
- ✓ aerologická stanica
- ✓ sieť pre detekciu bleskov
- ✓ sieť meteorologických kamier

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

- Fenologické stanice - cieľom tohto monitorovacieho subsystému je celoplošné sledovanie sezónnej a medzi-sezónnej dynamiky vývinu rastlín a živočíchov vo vzťahu k počasiu. Predmetom sledovania je časový nástup a priestorový výskyt vybraných **fenologických fáz** na bežne rozšírených kultúrnych aj divorastúcich druhoch rastlín.
  - ✓ kultúrne poľné plodiny – obilniny, kukurica, zemiaky, repa cukrová, repka, slnečnica, mak, lucerna, d'atelina
  - ✓ kultúrne ovocné dreviny – jabloň, hruška, višňa, slivka, marhuľa, orech, vinič, ...
  - ✓ lesné dreviny – smrek, jedľa, borovica, ...
  - ✓ ostatné dreviny - pagaštan, lieska, vrbá, agát, ruža šípová, brusnica, ...
  - ✓ byliny - snežienka, podbeľ, konvalinka ...

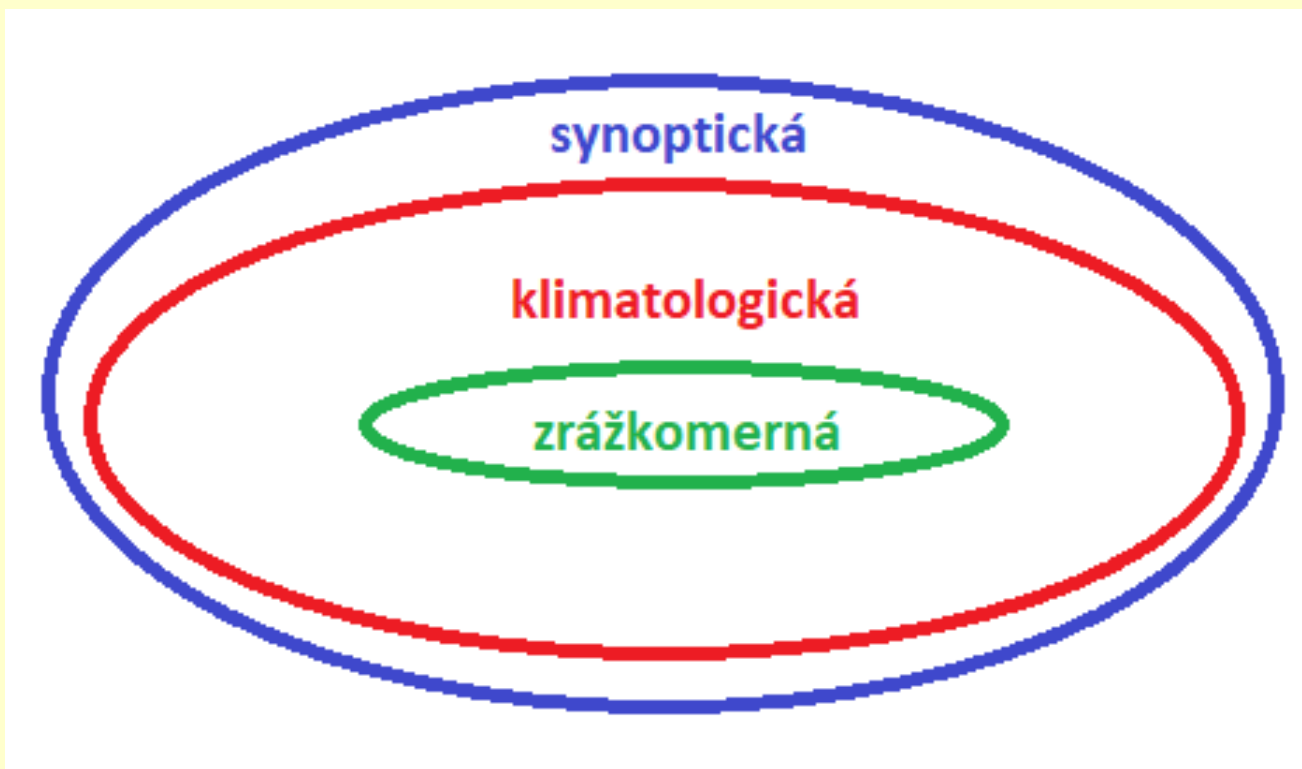

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

- ✓ sieť pozemných synoptických staníc
- ✓ sieť pozemných klimatologických staníc
- ✓ sieť pozemných zrážkomerných staníc
- ✓ sieť meteorologických radarov
- ✓ príjem meteorologických družíc
- ✓ sieť radiačných meraní a merania celkového ozónu
- ✓ sieť staníc pre meranie pôdných teplôt a vlhkostí
- ✓ sieť fenologických staníc
- ✓ merania v prízemnej vrstve atmosféry
- ✓ aerologická stanica
- ✓ sieť pre detekciu bleskov
- ✓ sieť meteorologických kamier

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Aký je rozdiel medzi synoptickou, klimatologickou a zrážkomernou stanicou?

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Aký je rozdiel medzi synoptickou, klimatologickou a zrážkomernou stanicou?

čas merania (pozorovania)

zrážkomerná stanica = 1x denne o 7:00 hod. SEČ/SELČ

klimatologická stanica = 3x denne o 7,14,21 MSSČ

synoptická stanica = každú hodinu UTC

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

obsah prednášky

- Komponenty štátnej meteorologickej siete
- **Základné požiadavky pre meranie na meteorologickej stanici**
- WMO klasifikácia meteorologických staníc
- Ako to na SHMÚ funguje – kde, čo, čím a kedy sa meria/pozoruje?
- Aká je spoľahlivosť a presnosť našich meraní?
- Nástroje, ktoré nám pomáhajú pri správe monitorovacích sietí

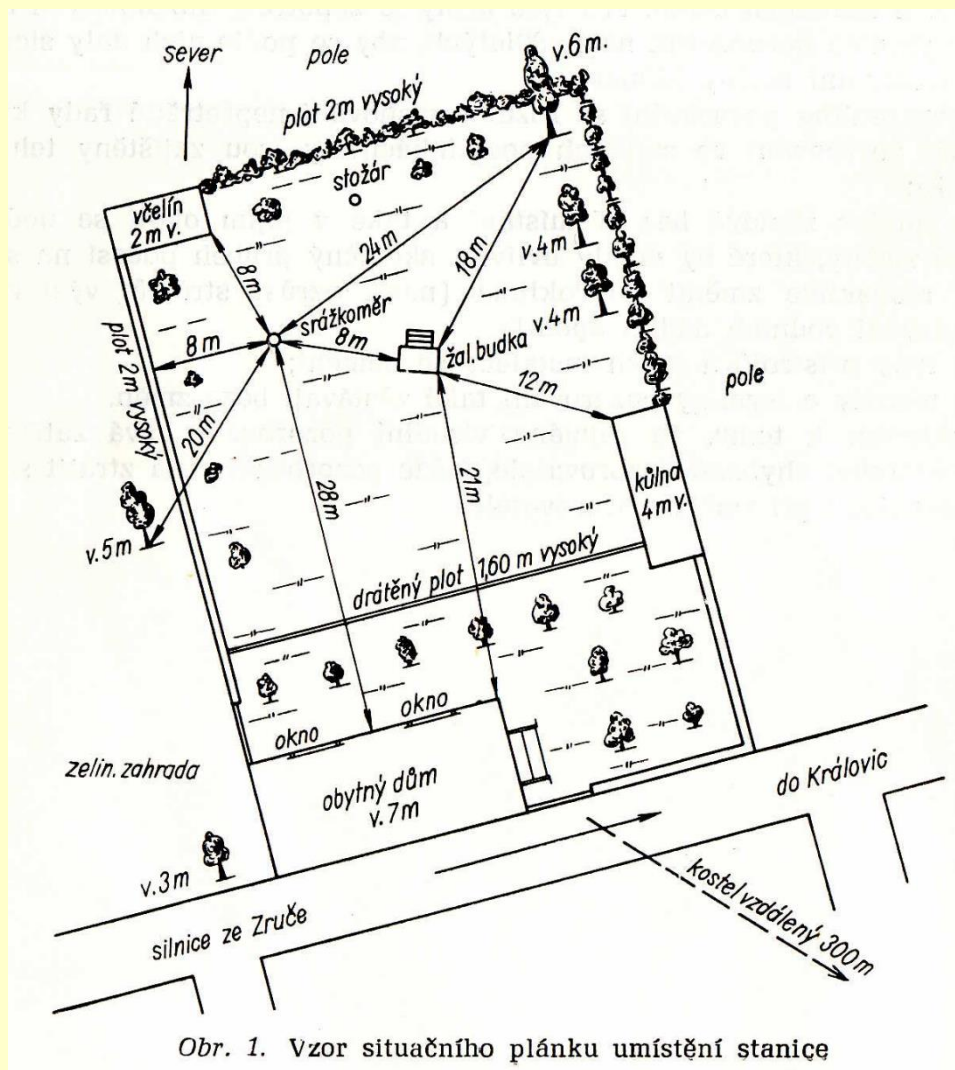
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

požiadavky na meteorologickú stanicu

- Základné požiadavky definuje WMO – CIMO Guide No. 8 (od roku 1950, dnes 8. vydanie z r. 2014).
- Návod pre pozorovateľov meteorologických staníc (ČSSR):
  1. rozloha pozemku najmenej 20 x 20 m
  2. v dostatočnej vzdialenosti od veľkých stavieb, vysokých stromov a podobných prekážok
  3. vzdialenosť všetkých prekážok od stredu pozemku najmenej 4x ich vlastnej výšky
  4. oplotený pozemok drôteným pletivom (výška aspoň 1,60 m)
  5. rovný trávnatý povrch (výška trávy max. 20 cm)
  6. cestičky so šírkou max. 40 cm s prirodzeným povrchom
  7. sneh sa neodhrňa (ani z chodníkov)

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

požiadavky na meteorologickú stanicu

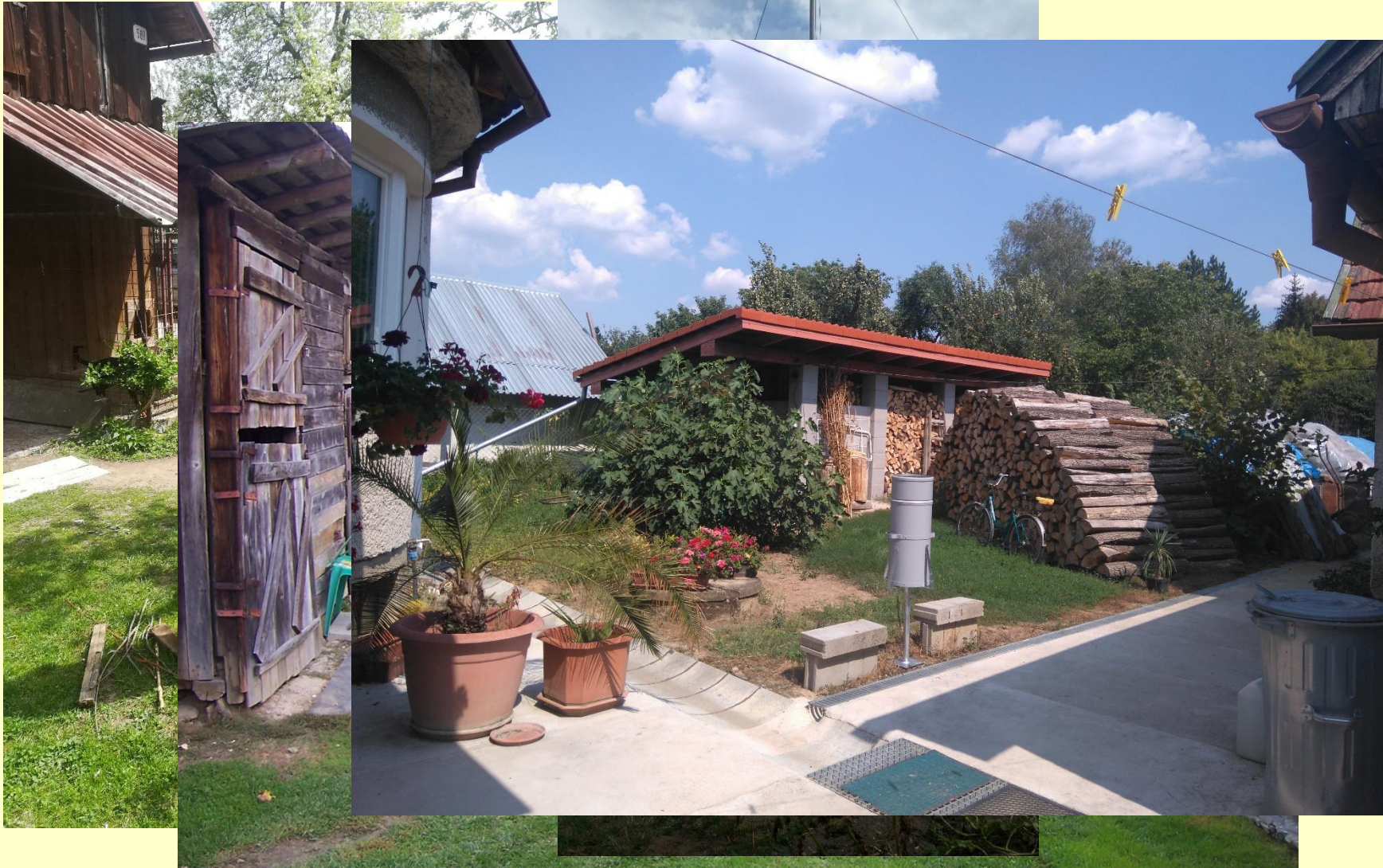

Obr. 1. Vzor situačného plánu umiestnenia stanice

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

požiadavky na meteorologickú stanicu

SLOVENSKÝ HYDROMETEOROLOGICKÝ ÚSTAV
SLOVAK HYDROMETEOROLOGICAL INSTITUTE

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

požiadavky na meteorologickú stanicu

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

obsah prednášky

- Komponenty štátnej meteorologickej siete
- Základné požiadavky pre meranie na meteorologickej stanici
- **WMO klasifikácia meteorologických staníc**
- Ako to na SHMÚ funguje – kde, čo, čím a kedy sa meria/pozoruje?
- Aká je spoľahlivosť a presnosť našich meraní?
- Nástroje, ktoré nám pomáhajú pri správe monitorovacích sietí

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

- 2010 – WMO schválilo klasifikáciu staníc pre 5 základných prvkov
  - T+RH, P, WS+WD, GR, SD
  - klasifikácia podľa objektívnych kritérií do 5 tried
- Hodnotenie každého miesta je potrebné pravidelne revidovať, lebo v priebehu času sa môžu zmeniť okolnosti prostredia. Odporúča sa systematická ročná vizuálna kontrola: ak sa zmenili niektoré aspekty okolitého prostredia, je nevyhnutný nový klasifikačný proces.
- Kompletná klasifikácia stanice by sa mala aktualizovať minimálne každých päť rokov.
- Hlavným cieľom tejto klasifikácie je zdokumentovať prítomnosť prekážky v blízkosti miesta merania. Preto nemusí byť vzatý do úvahy prirodzený reliéf krajiny, pokiaľ je ďaleko (t.j. > 1 km). Metóda posúdenia, či reliéf je reprezentatívny okoliu je nasledovná: urobí zmena polohy stanice o 500 m zmenu triedy? Ak odpoveď znie nie, reliéf je prirodzene charakteristický pre danú oblasť a neberie sa do úvahy.

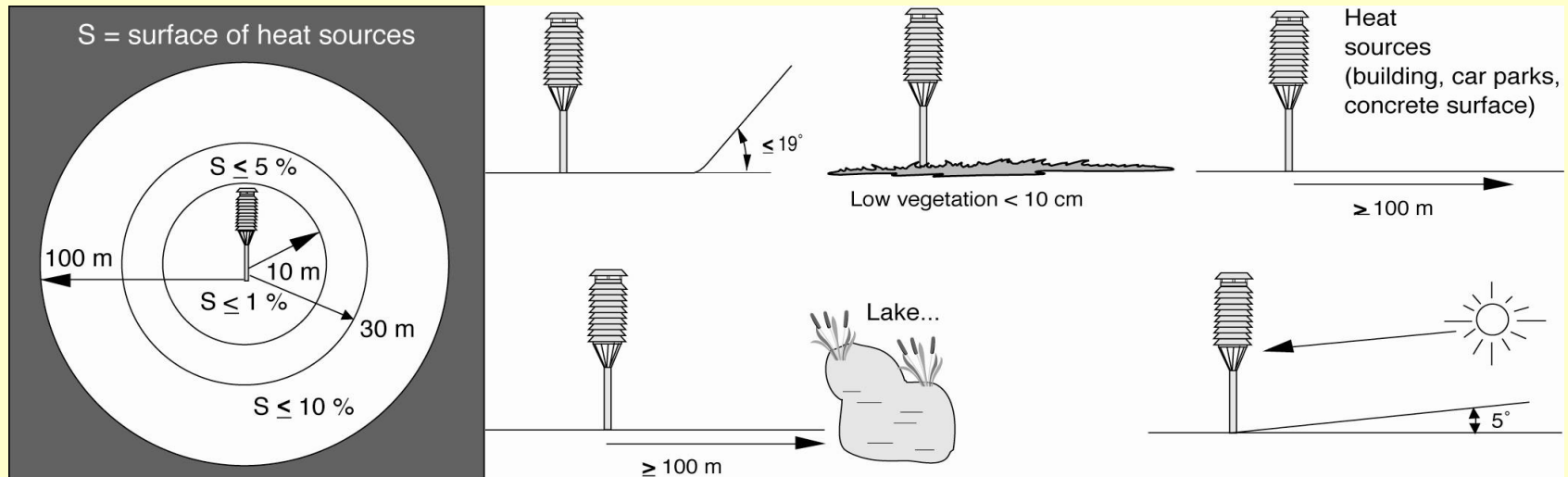
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ TEPLOTA (+VLHKOSŤ)

Hlavné chyby merania sú spôsobené neprirodzenými plochami a tieňom.

Trieda 1

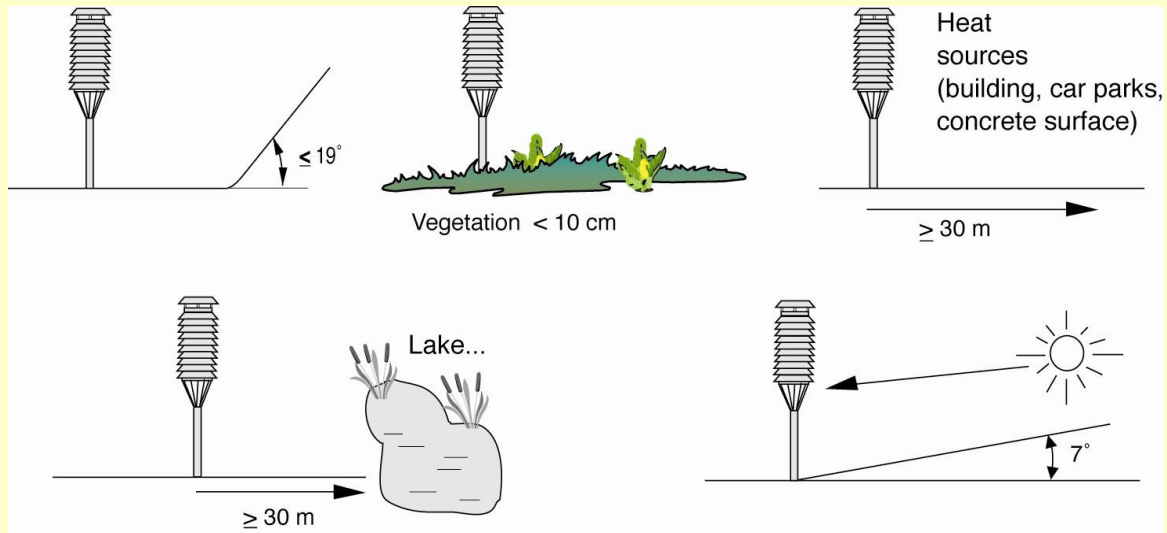
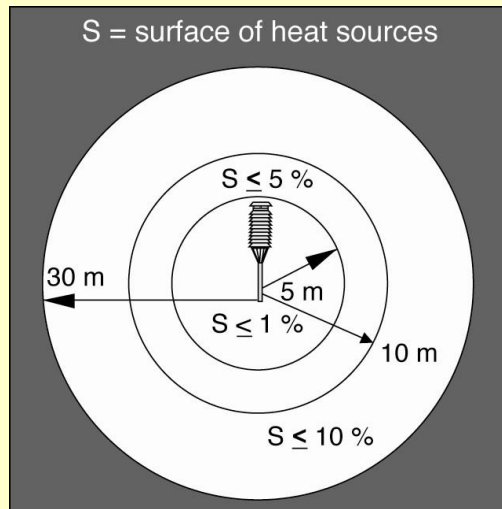
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ TEPLOTA (+VLHKOSŤ)

Hlavné chyby merania sú spôsobené neprirodzenými plochami a tieňom.

Trieda 2

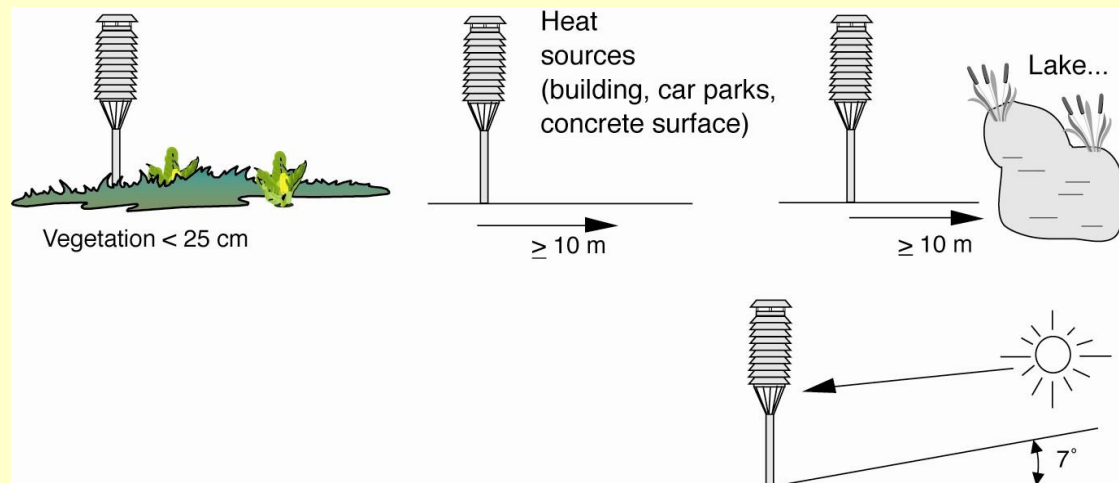
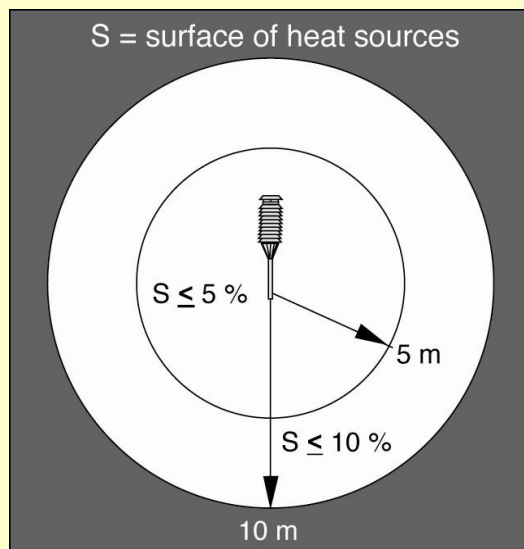
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ TEPLOTA (+VLHKOSŤ)

Hlavné chyby merania sú spôsobené neprirodzenými plochami a tieňom.

Trieda 3 – odhad neistoty merania vplyvom prostredia do 1°C

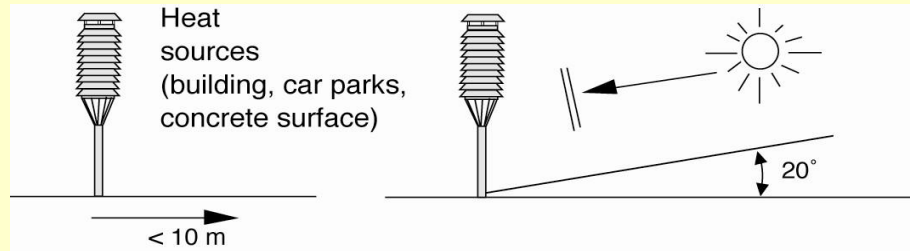
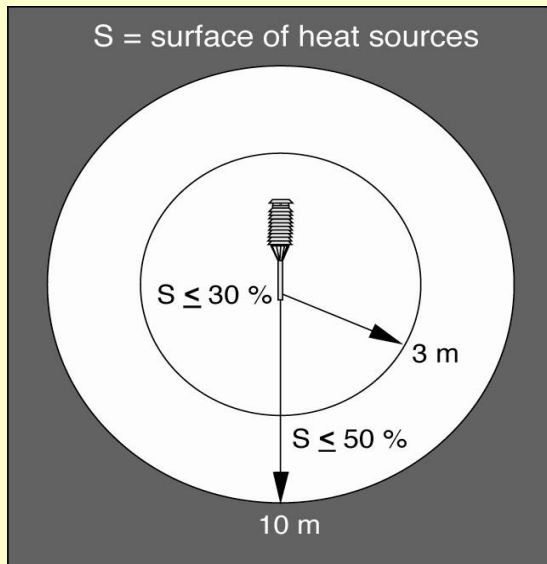
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ TEPLOTA (+VLHKOSŤ)

Hlavné chyby merania sú spôsobené neprirodzenými plochami a tieňom.

Trieda 4 – odhad neistoty merania vplyvom prostredia do 2°C

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ ZRÁŽKY

Vietor je najväčším zdrojom chýb merania zrážok v dôsledku vplyvu meradla na prúdenie vzduchu. Okrem zrážkomerov, ktoré sú umelo chránené pred vetrom, napríklad pomocou veterného štítu, sú často nájdené najlepšie miesta v rúbaniskách, na čistinách v lesoch alebo sadoch, medzi stromami, v krovinatých alebo kríkových porastoch, alebo kde iné predmety pôsobia ako účinný vetrolam pre vetry zo všetkých smerov. Ideálne podmienky pre inštaláciu sú tam, kde je zariadenie jednotne obklopené prekážkami rovnakej výšky. Prekážku predstavuje objekt s uhlovou šírkou 10° a viac.

Prekážky sú považované za jednotnej výšky, ak je pomer medzi najvyššou a najnižšou výškou nižší ako 2.

Referenčnou k výške prekážok je výška záchytnej plochy zrážkomera.

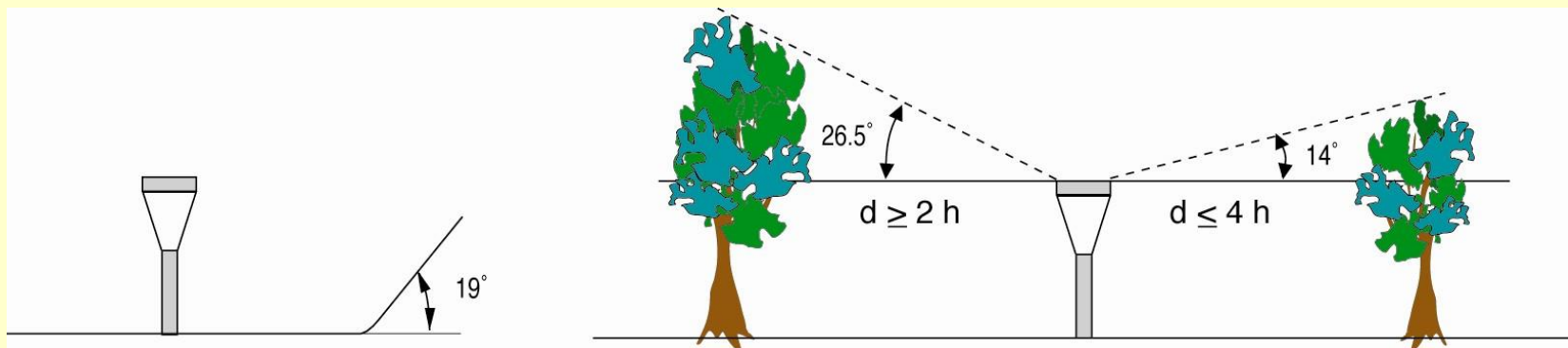
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ ZRÁŽKY

Trieda 1

- ✓ Rovinatá, vodorovná krajina obklopená otvoreným priestorom, so sklonom menej ako $1/3$ (19°).
- ✓ Zrážkomer je obklopený prekážkami jednotnej výšky, pod elevačným uhlom medzi 14° až 26° (prekážky vo vzdialenosti 2 až 4 krát ich výšky);

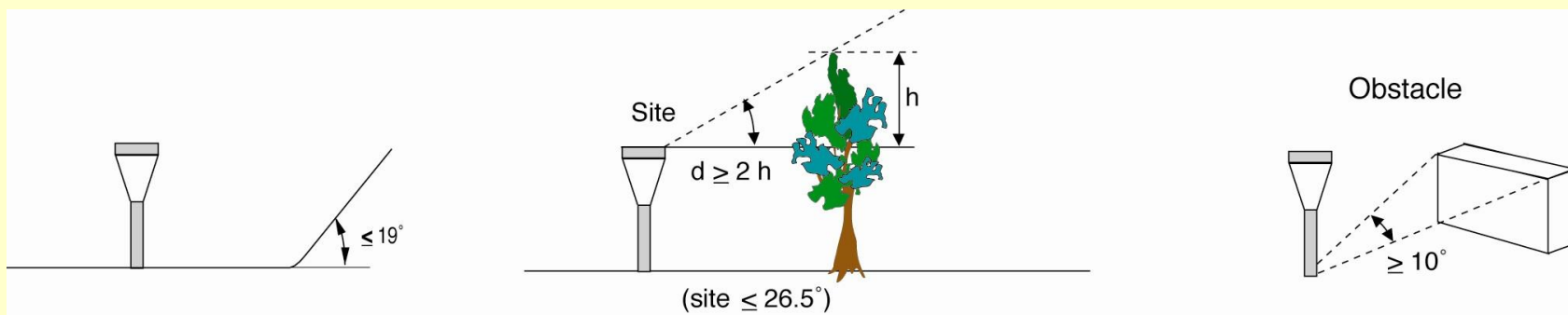
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ ZRÁŽKY

Trieda 2 (odhad dodatočnej neistoty merania vplyvom prostredia do 5%)

- ✓ Rovinatá, vodorovná krajina obklopená otvoreným priestorom, so sklonom menej ako $1/3$ (19°);
- ✓ Prekážky musia byť umiestnené vo vzdialenosti najmenej dvojnásobku ich výšky (s ohľadom na výšku záchytnej plochy zrážkomera).

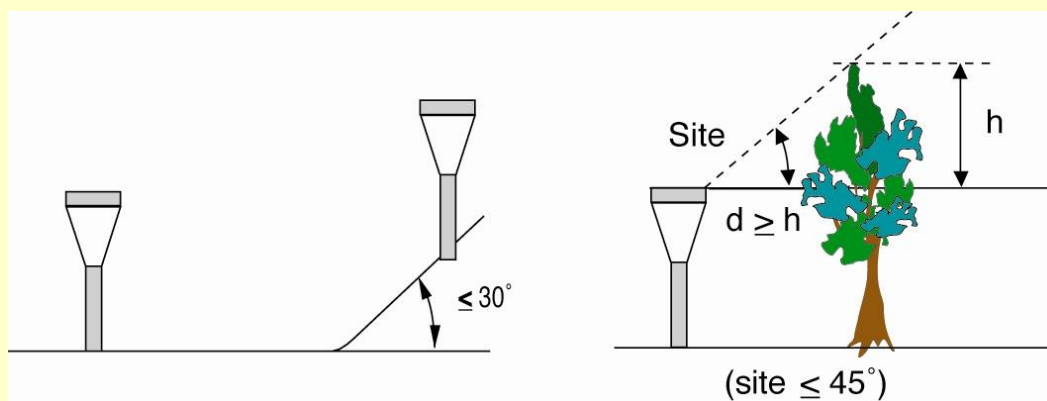
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ ZRÁŽKY

Trieda 3 (odhad dodatočnej neistoty merania vplyvom prostredia do 15%)

- ✓ Krajina obklopená otvoreným priestorom, so sklonom menej ako 1/2 (30°);
- ✓ Prekážky musia byť umiestnené vo vzdialenosti najmenej jednonásobku ich výšky (s ohľadom na výšku záchytnej plochy zrážkomera).

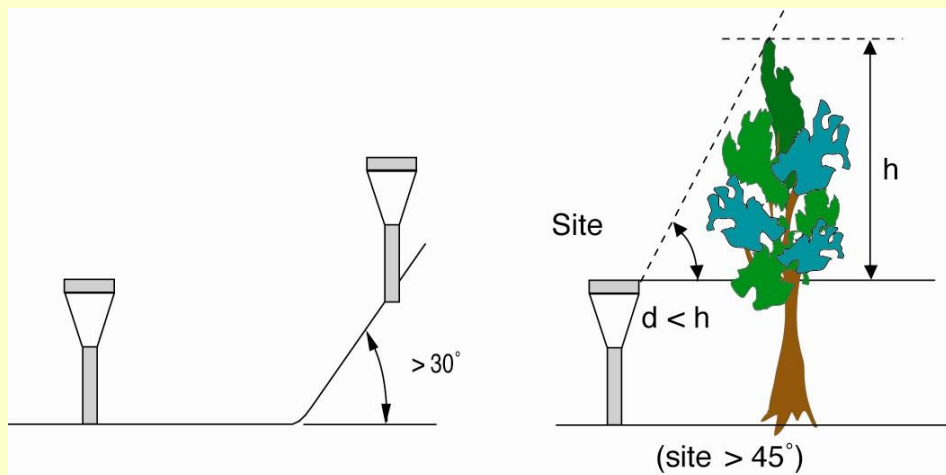
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ ZRÁŽKY

Trieda 4 (odhad dodatočnej neistoty merania vplyvom prostredia do 25%)

- ✓ Svahovitý pozemok, so sklonom viac ako 30° .
- ✓ Prekážky musia byť umiestnené vo vzdialenosti väčšej ako $\frac{1}{2}$ ich výšky (s ohľadom na výšku záchytnej plochy zrážkomera).

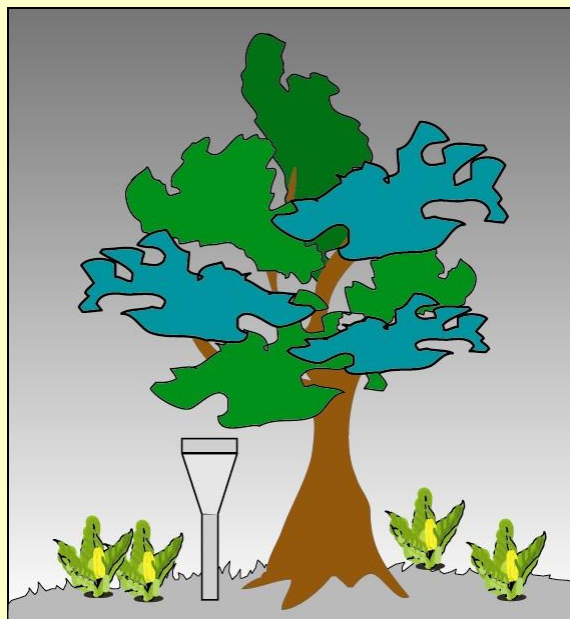
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ ZRÁŽKY

Trieda 5 (odhad dodatočnej neistoty merania vplyvom prostredia do 100%)

Prekážky situované vo vzdialenosti menej ako polovica ($1/2$) ich výšky (strom, strecha, stena, atď.).

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ VIETOR

Konvenčné pravidlá stanovujú, že snímače by mali byť umiestnené 10 m nad úrovňou povrchu terénu a na otvorenom priestranstve. Otvorené priestranstvo tu predstavuje plochu, kde sa prekážky nachádzajú v minimálnej vzdialenosti rovnajúcej sa najmenej desaťnásobku ich výšky.

Meranie vetra je narušené nielen okolitými prekážkami, ale aj terénne nerovnosti hrajú významnú rolu. WMO definuje vietor vanúci v geometrickej výške 10 m a s parametrom drsnosti 0,03 m, ako referenčný prízemný vietor pre pozemné stanice.

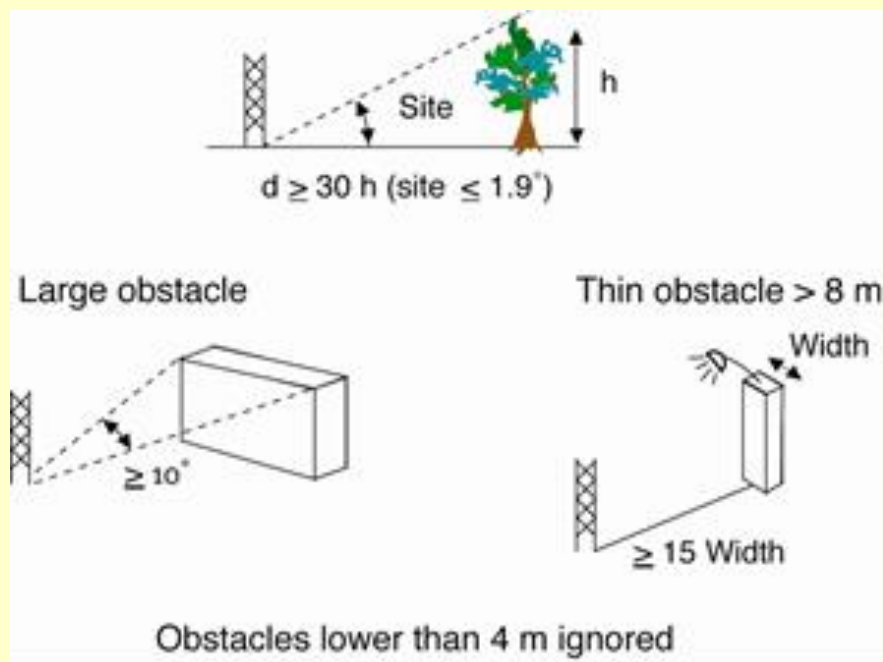
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ VIETOR

Trieda 1

- ✓ Stožiar musí byť situovaný vo vzdialenosti rovnej minimálne 30-násobku výšky okolitých prekážok;
- ✓ Sensory musia byť situované vo vzdialenosti minimálne 15-násobku šírky tenkých prekážok (stožiar, tenký strom) vyšších ako 8 m;
- ✓ Jednotlivé prekážky nižšie ako 4 m môžu byť ignorované.
- ✓ Index triedy drsnosti je medzi 2 a 4 (parameter drsnosti $\leq 0,1$ m).

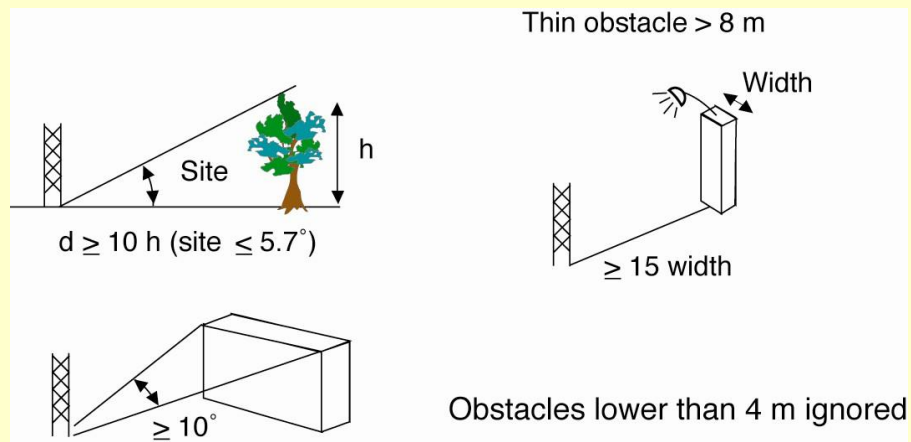
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ VIETOR

Trieda 2 (neistota do 30%)

- ✓ Stožiar musí byť situovaný vo vzdialenosti rovnej minimálne 10-násobku výšky okolitých prekážok;
- ✓ Sensory musia byť situované vo vzdialenosti minimálne 15-násobku šírky tenkých prekážok (stožiar, tenký strom) vyšších ako 8 m;
- ✓ Jednotlivé prekážky nižšie ako 4 m môžu byť ignorované.
- ✓ Index triedy drsnosti je medzi 2 a 5 (parameter drsnosti $\leq 0,25$ m).

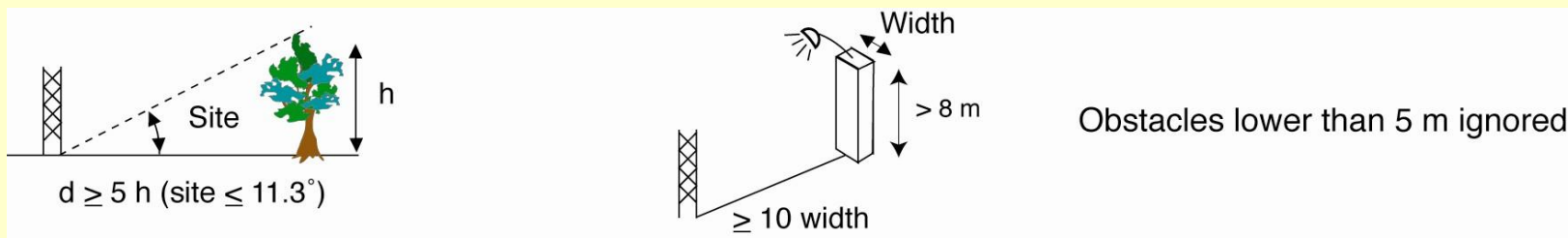
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

■ VIETOR

Trieda 3 (neistota merania vplyvom prostredia do 50%)

- ✓ Stožiar musí byť situovaný vo vzdialenosti rovnej minimálne 5-násobku výšky okolitých prekážok;
- ✓ Sensory musia byť situované vo vzdialenosti minimálne 10-násobku šírky tenkých prekážok (stožiar, tenký strom) vyšších ako 8 m;
- ✓ Jednotlivé prekážky nižšie ako 5 m môžu byť ignorované.

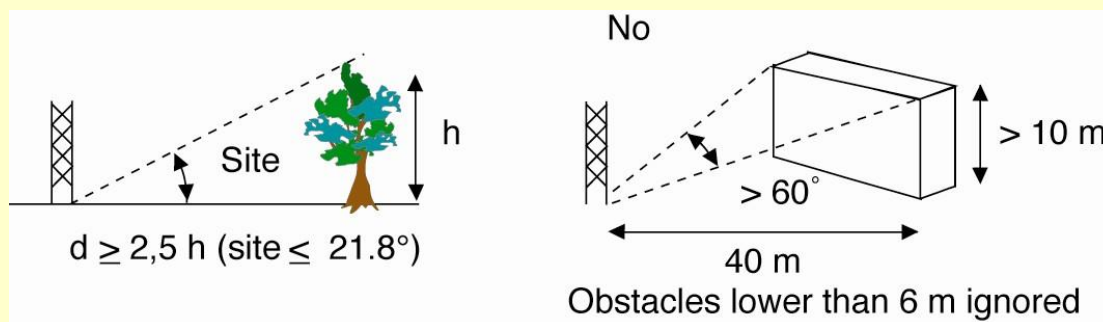
Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

klasifikácia meteorologických staníc

VIETOR

Trieda 4 (neistota merania vplyvom prostredia viac ako 50%)

- ✓ Stožiar musí byť situovaný vo vzdialenosti rovnej minimálne 2,5-násobku výšky okolitých prekážok;
- ✓ Žiadne prekážky uhlovej šírky väčšej ako 60° a výšky väčšej ako 10 m do vzdialenosti 40 m;
- ✓ Jednotlivé prekážky nižšie ako 6 m môžu byť ignorované.

Trieda 5 (neistota merania vplyvom prostredia nedef.)

všetky ostatné, ktoré nemožno zaradiť do tried 1-4

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

obsah prednášky

- Komponenty štátnej meteorologickej siete
- Základné požiadavky pre meranie na meteorologickej stanici
- WMO klasifikácia meteorologických staníc
- **Ako to na SHMÚ funguje – kde, čo, čím a kedy sa meria/pozoruje?**
- Aká je spoľahlivosť a presnosť našich meraní?
- Nástroje, ktoré nám pomáhajú pri správe monitorovacích sietí

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Stav staničnej siete k 1.1.2020:

- 20 profesionálnych synoptických meteorologických staníc
  - 6 leteckých meteorologických staníc
  - 14 terénnych meteorologických staníc
  - všetky sú zároveň automatické
- 52 dobrovoľníckych klimatologických staníc
  - 50 z nich je zároveň automatických
- 96 automatických meteorologických staníc
- 522 zrážkomerných staníc
- 197 automatických zrážkomerných staníc
  - 152 s meraním teploty vzduchu
- 5 staníc na meranie zložiek sln. žiarenia
- 1 meteorologický stožiar
- 194 fenologických staníc

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Meraná/pozorovaná veličina	Spôsob merania	Frekvencia merania	Frekvencia reportovania	Počet
Teplota vzduchu 2 m	Staničný ortuťový teplomer	3x denne	1x denne 1x mesačne	72
	Odporový teplomer	1 (10) minút	1-5(10) minút	248
	Termograf	kontinuálne	1x mesačne	68
Maximálna teplota	Maximálny teplomer	3x denne	1x denne 1x mesačne	72
	Odporový teplomer	výpočet	(1x denne)	248
Minimálna teplota	Minimálny teplomer	3x denne	1x denne 1x mesačne	72
	Odporový teplomer	výpočet	(1x denne)	248
Teplota vzduchu 5 cm (prízemná)	Odporový teplomer	1 minúta	1-5 minút	93
Minimálna teplota 5 cm (prízemná)	Minimálny teplomer	1x denne	1x denne 1x mesačne	70
	Odporový teplomer	výpočet	(1x denne)	93

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Meraná/pozorovaná veličina	Spôsob merania	Frekvencia merania	Frekvencia reportovania	Počet
Relatívna vlhkosť vzduchu 2 m	Vlasový vlhkomer	3x denne	1x denne 1x mesačne	72
	Kapacitný el. snímač	1 (10) minúta	1-5(10) minút	96
	Hygrograf	kontinuálne	1x mesačne	68
Tlak vodných pár	Suchý a vlhký ortuťový teplomer + výpočet	3x denne	1x denne 1x mesačne	72
Tlak vzduchu	Elektronický snímač (polovodičový oscilátor resp. kapacitný snímač)	1 minúta	1-5 minút	49

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Meraná/pozorovaná veličina	Spôsob merania	Frekvencia merania	Frekvencia reportovania	Počet
Smer a rýchlosť vetra	Ultrazvukový anemometer	1 minúta (2-3 s pre maximum)	1-5 minút	94
	Miskový rotačný anemometer a smerovka	1(10) minút (2-3 s pre maximum)	5/10 minút	2
	Anemograf	Kontinuálne	1x mesačne	12
Trvanie slnečného svitu	snímač s fotodiódou	kontinuálne	1-5 minút	85
	heliograf	kontinuálne	1x denne 1x mesačne	47
Globálne žiarenie	pyranometer	1 minúta	1-5 minút	45

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Meraná/pozorovaná veličina	Spôsob merania	Frekvencia merania	Frekvencia reportovania	Počet
Teplota pôdy 2, 5, 10, 20, 50 a 100 cm	Pôdne ortuťové teplomery	3x denne	1x denne 1x mesačne	13
	Odporové teplomery (nemeria sa v 2 cm)	1 minúta	1-5 minút	53
Premrzanie pôdy	Pôdny mrazomer	1x denne	1x denne 1x mesačne	42
Objemová vlhkosť pôdy 10,30,70 cm	TDR snímač (pulzná reflektometria)	1 minúta	1-5 minút	42
Vodivosť pôdy 10,30,70 cm	TDR snímač (pulzná reflektometria)	1 minúta	1-5 minút	42
Stav pôdy	Vizuálne pozorovanie	3x denne	1x denne 1x mesačne	72

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Meraná/pozorovaná veličina	Spôsob merania	Frekvencia merania	Frekvencia reportovania	Počet
Úhrn zrážok	Klasická zrážkomerná nádoba	3x denne	1x denne 1x mesačne	18
	Klasická zrážkomerná nádoba	1x denne	1x denne 1x mesačne	594
	Váhový zrážkomer	1 minúta	1-5 minút	290
	Totalizátor	2x ročne	2x ročne	39
Intenzita zrážok	Ombrograf	kontinuálne	1x mesačne	134
Výška celkovej snehovej pokrývky	Snehomerná tyč (pravítko)	1x denne	1x denne 1x mesačne	594
	Laserový snímač výšky snehu	1 minúta	1-5 minút	75

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Meraná/pozorovaná veličina	Spôsob merania	Frekvencia merania	Frekvencia reportovania	Počet
Výška nového snehu	pravítko	1-3x denne	1x denne 1x mesačne	594
Vodná hodnota SP	Zrážkomer Váhový snehomer	1x týždenne (pondelok)	1x mesačne	592
Trvanie zrážok	Detektor zrážok	1 sekunda	1-5 minút	90
	vizuálne pozorovanie	kontinuálne	1x mesačne	594
Výpar vody	Výparomer GGI	1x denne	1x denne 1x mesačne	18
Dohľadnosť	Forward scatter (rozptyl svetla)	1 minúta	1-5 minút	39
	Vizuálne pozorovanie	1x hodina	1x hodina	20

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Meraná/pozorovaná veličina	Spôsob merania	Frekvencia merania	Frekvencia reportovania	Počet
Dráhová dohľadnosť	transmissometer forward scatter	kontinuálne	30/60 minút	5
Výška oblačnosti	vizuálne pozorovanie	30/60 minút	30/60 minút	20
	ceilometer	16 sekúnd	30/60 minút	16
Množstvo oblačnosti	vizuálne pozorovanie	3x denne 30/60 minút	1x denne 1x mesačne 30/60 minút	72
Druh oblačnosti	vizuálne pozorovanie	60(30) minút	60(30) minút	20
Meteorologické javy	vizuálne pozorovanie	kontinuálne	30 minút – 1x mesačne	594
	Back scatter (spätný rozptyl)	1 minúta	1-5 minút	39

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Meraná/pozorovaná veličina	Spôsob merania	Frekvencia merania	Frekvencia reportovania	Počet
Dávkový príkon γ -žiarenia (rádioaktivita)	radiačná sonda	1 minúta	1-5 minút	30

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Merania v prízemnej vrstve atmosféry –

meteorologický stožiar v Jaslovských Bohuniciach (206 m, 10 m, 2 m)

Meranie teploty, relatívnej vlhkosti, smeru a rýchlosti vetra na 15 hladinách (dve ramená):

0.5, 2, 4, 6, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 80, 100, 120, 160, 200 m

- kombinovaný snímač teploty a vlhkosti
- ultrazvukový anemometer

1 minútové dáta reportované á 5 minút

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

obsah prednášky

- Komponenty štátnej meteorologickej siete
- Základné požiadavky pre meranie na meteorologickej stanici
- WMO klasifikácia meteorologických staníc
- Ako to na SHMÚ funguje – kde, čo, čím a kedy sa meria/pozoruje?
- **Aká je spoľahlivosť a presnosť našich meraní?**
- Nástroje, ktoré nám pomáhajú pri správe monitorovacích sietí

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

presnosť merania

Žiadnym meraním nezískame správnu hodnotu meranej veličiny, pretože každé meranie je zaťažené chybou. Chyba charakterizuje presnosť merania.

Chyba môže byť systematická alebo náhodná.

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

presnosť merania

Pri vyhodnocovaní merania sa neurčuje chyba jednotlivého merania, ale interval, v ktorom leží skutočná hodnota meranej veličiny. V strede tohto intervalu leží výberový priemer meranej veličiny po korekcii systematickej chyby. Takéto rozptýlenie hodnôt priradených k meranej veličine je charakterizované pojmom neistota merania.

Neistota merania (absolútna hodnota najväčšej možnej chyby merania alebo tolerancia merania, angl. uncertainty of measurement) udáva interval, v ktorom leží skutočná hodnota meranej veličiny. Je určená chybami meracích prístrojov, toleranciou meracích dekád a etalónov, náhodnými chybami a vonkajšími rušivými vplyvmi.

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

kalibrácie prístrojov

Kalibračné laboratórium meteorologických prístrojov

- Akreditované laboratórium v zmysle ISO 17025:2005 a požiadaviek akreditačného orgánu SNAS.
- Kľúčovým zákazníkom KL sú monitorovacie siete SHMÚ. Približne 15% kalibrácií bola vykonaná pre externých zákazníkov.
- Kalibrácie meradiel – teploty, vlhkosti, rýchlosti vetra, tlaku a zrážok.
- Každé meradlo má určený rekalkbračný interval –
  - meradlá teploty 2-5 rokov
  - meradlá vlhkosti 1 rok
  - meradlá rýchlosti vetra 4 roky
  - meradlá tlaku 1-2 roky
  - meradlá zrážok 4 roky

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

presnosť merania

TEPLOTA VZDUCHU – požiadavky WMO

Rozsah merania: -80 až +60 °C

Reportované rozlíšenie: 0,1 K

Neistota merania: 0,3 K pre teploty mimo rozsahu -40 až 40 °C
0,1 K pre teploty v rozsahu -40 až 40 °C

Časová konštanta: 20 sekúnd

Dosiahnuteľná neistota: 0,2 K

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

presnosť merania

TEPLOTA VZDUCHU – staničný ortuťový teplomer

Delenie meradla: 0,2 K – chyba odčítania $\frac{1}{2}$ dielika = 0,1 K

Neistota kalibrácie: 0,3 K

...

Vplyv prostredia: stanica triedy 3 = 1 K

TEPLOTA VZDUCHU – odporový teplomer

Delenie meradla: 0,01 K

Neistota kalibrácie: 0,07 K

...

Vplyv prostredia: stanica triedy 3 = 1 K

Výsledná neistota je súčet všetkých čiastkových neistôt. Môžeme v reálnych podmienkach dosiahnuť požadovanú neistotu merania?

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

presnosť merania

TEPLOTA VZDUCHU – EXTRÉMY – požiadavky WMO

Rozsah merania: -80 až +60 °C

Reportované rozlíšenie: 0,1 K

Neistota merania: 0,5 K pre teploty mimo rozsahu -40 až 40 °C

0,3 K pre teploty v rozsahu -40 až 40 °C

Časová konštanta: 20 sekúnd

Dosiahnuteľná neistota: 0,2 K

Sklený extrémny teplomer s delením na 0,5 °C:

Neistoty: odčítanie 0,25 K, kalibrácia 0,5 K, ...

Je jasné, že len po započítaní týchto pár neistôt nevieme dosiahnuť súčasnými meradlami a reálnymi podmienkami merania požiadavky WMO na presnosť merania.

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

- Komponenty štátnej meteorologickej siete
- Základné požiadavky pre meranie na meteorologickej stanici
- WMO klasifikácia meteorologických staníc
- Ako to na SHMÚ funguje – kde, čo, čím a kedy sa meria/pozoruje?
- Aká je spoľahlivosť a presnosť našich meraní?
- **Nástroje, ktoré nám pomáhajú pri správe monitorovacích sietí**

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Nasledujú praktické interaktívne ukážky nástrojov:

Meteorologická technologická linka

Informačný systém meteorológia a klimatológia pre metaúdaje o staniciach

Web rozhranie databázy KMIS – zobrazovanie údajov z AMS/AZS

Sieť pozemných meteorologických staníc SHMÚ

Ďakujem za pozornosť.

